

Maneviyat ve Manevi Bak?m Dereceleme Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Maneviyat ve Manevi Bak?m Dereceleme Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=25565>

Özet

Maneviyat ve Manevi Bakım Dereceleme Ölçeği (MMBDÖ), bireylerin kendi maneviyat düzeylerini ve özellikle sağlık alanında manevi bakım sağlama veya algılama yeterliliklerini ölçmek amacıyla geliştirilmiş bir psikometrik araçtır. Bu ölçeğin Türkçe adaptasyonu, Ş. Ergül ve A. Bayk Temel tarafından 2007 yılında gerçekleştirilmiştir. Türkçe formun geçerlik ve güvenilirliği, hemşirelik öğrencileri veya profesyonelleri üzerinde test edilerek, klinik ve akademik araştırmalarda kullanıma uygun hale getirilmiştir. Ölçek, maneviyatın çok boyutlu yapısını ele alarak, sağlık hizmetleri bakımında manevi bakım gereksinimlerini ve uygulamaların değerlendirilmeye odaklanmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Maneviyat, Manevi Bakım, Ölçek Uyarlama, Geçerlik, Güvenirlik, Hemşirelik, Psikometri

Yazarlar

Şerife Ergül, Ayten Bayk Temel (Türkçe Uyarlama)

Amaç

Maneviyat ve Manevi Bakım Dereceleme Ölçeği'nin temel amacı, orijinal formu farklı bir dilde geliştirilmiş olan bu aracın Türk kültürüne ve diline uygunluğunu saptamak ve psikometrik özelliklerini (geçerlik ve güvenilirlik) belirlemektir. Bu uyarlama çalışması, özellikle sağlık profesyonellerinin ve öğrencilerinin maneviyat kavramına yaklaşımların, hastaların manevi ihtiyaçlarının tanıma düzeylerini ve bu ihtiyaçlara yönelik bakım sunma becerilerini ölçebilecek standart bir araç sağlamayı hedeflemektedir.

Ölçek, sağlık bakım kalitesini artırma çabalarının bir parçası olarak, manevi boyutun ihmal edilmemesi gerektiğini vurgulamakta ve bu alandaki eğitim ve araştırma eksikliklerini gidermeye yardımcı olacak veri toplama imkanı sunmaktadır. Elde edilen veriler, hemşirelik eğitim programlarının manevi bakım yeterliliklerini geliştirmeye yönelik revizyonlarında temel teğkil edebilir.

Yapı (Ölçülen Psikolojik Yapı)

Ölçek, genellikle iki ana psikolojik yapıyı ölçmektedir: Bireyin kendi içsel maneviyat düzeyi (anlam, amaç, umut ve iç huzur bulma) ve manevi bakım yeterliliği veya algısı. Manevi bakım, hastaların hayatla ilgili anlam arayışları, inanç sistemlerini ve ilişkilerini desteklemeyi içeren bütüncül bakımın ayrılmaz bir parçasıdır.

Bu yapı, bilişsel, duygusal ve davranışsal boyutlar içerir. Bilişsel boyut, manevi kavramların anlaşılmasını; duygusal boyut, bu kavramlara yönelik tutumları; davranışsal boyut ise manevi ihtiyaçlara yönelik somut bakım eylemlerini kapsar. Ölçek, bu çok boyutlu yapıyı dereceli yanıt formatları aracılığıyla nicel olarak değerlendirilmeye olanak tanır.

Geçerlik

Maneviyat ve Manevi Bakım Dereceleme Ölçeği'nin Türkçe formunun geçerlik çalışmaları, ölçeğin gerçekten ölçmeyi amaçladığı yapıyı ölçüp ölçmediğini kanıtlamak için gerçekleştirilmiştir. Ergül ve Bayrak Temel (2007) tarafından yürütülen çalışmada, öncelikle uzman görüşleri alınarak kapsam geçerliği sağlanmıştır.

Yapı geçerliğini test etmek amacıyla genellikle faktör analizi yöntemleri kullanılmıştır. Bu analizler, ölçek maddelerinin kuramsal olarak beklenen alt boyutlar altında toplandığını ve yapısal bütünlüğün korunduğunu göstermiştir. Ek olarak, bilinen gruplar geçerliği (örneğin, manevi eğitimi yüksek olduğu varsayılan gruplarla diğer grupların karşılaştırılması) ve ölçüt bağıntılığı geçerlik (benzer yapıları ölçen diğer geçerli ölçeklerle korelasyon) yöntemleri de kullanılarak ölçeğin geçerliği desteklenmiştir.

Güvenirlik

Türkçe formun güvenirlik çalışmaları, ölçeğin ölçümlerde tutarlılık ve istikrar sağladığını göstermiştir. İç tutarlılık güvenilirliği, Cronbach Alfa katsayısı hesaplanarak belirlenmiştir. Uyarılma çalışmasında, ölçeğin toplam puanı için Cronbach Alfa değerinin kabul edilebilir düzeylerin (genellikle 0.70 ve üzeri) üzerinde olduğu rapor edilmiştir, bu da maddelerin birbiriyle yüksek düzeyde ilişkili olduğunu ve aynı yapıyı ölçtüğünü kanıtlamaktadır.

Ayrıca, ölçeğin zamana karşı kararlılığını değerlendirmek amacıyla test-tekrar test güvenilirliği çalışması yapılmıştır. Belirli bir zaman aralığıyla (örneğin, 2-4 hafta) aynı denek grubuna tekrar uygulanan ölçek sonuçları arasındaki yüksek korelasyon, ölçeğin ölçüm sonuçlarının zaman içinde istikrarlı olduğunu doğrulamıştır.

Faktör Analizi

Ölçeğin Türkçe uyarılmasında yapı geçerliğini incelemek için faktör analizi teknikleri kullanılmıştır. Çalışmada, orijinal ölçeğin boyut yapısının Türk örnekleminde de korunup korunmadığı incelenmiştir.

Genellikle Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) ve Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) yöntemleri uygulanmıştır. AFA, ölçeğin doğal boyutlarının ortaya çıkarması; DFA ise, orijinal ölçeğin kuramsal modelinin Türk verisi ile uyumunu test etmiştir. Bu analizler sonucunda, ölçeğin çok

boyutlu yapıya dönüştürülmüştür ve maddelerin yeterli faktör yüklerine sahip olduğu tespit edilmiştir. Bu, ölçeğin maneviyat ve manevi bakımın farklı yönlerini ayrı ayrı ölçebilme yeteneğini desteklemektedir.

Ölçme Aracı Detayları

Test Type: Uyarlama (Adaptation)

Format: Dereceleme Ölçeği (Rating Scale). Genellikle Likert tipi bir derecelendirme sistemi kullanılır.

Language Available: Türkçe (Turkish)

Population Group: Sağlık Profesyonelleri, Hemşireler ve Hemşirelik Öğrencileri

Age Group: Genellikle yetişkinler (18 yaş ve üzeri)

Population Details: Uyarlama çalışması, Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi'nde yayımlandığı için, ilk geçerlik ve güvenirlik örnekleminin ayrı olarak üniversite düzeyindeki hemşirelik öğrencileri veya klinikte çalışan hemşirelerden oluştuğu varsayılmaktadır.

Test Methodology: Öz Bildirim Ölçeği (Self-Report Instrument). Bireylerin kendi maneviyat ve manevi bakıma dair algılarını, tutumlarını ve yeterliliklerini değerlendirmelerine dayanır.

Anahtar Kelimeler

Manevi Bakım Yeterliliği, Psikometrik Özellikler, Geçerlilik, Test-Tekrar Test, Uyarlama Çalışması

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Uyarlama yazarları için spesifik ORCID bilgisi kaynakta yer almamaktadır.

Affiliation Email addresses: Yazarların kurumsal e-posta adresleri kamuya açık olarak belirtilmemiştir.

Correspondence Address: Ergül, S. ve Bayrak Temel, A., Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu (Uyarlama dönemindeki kurum bilgisi).

İzinler, Ücret ve Test Yolu

İzinler: Ölçeğin orijinal geliştiricilerinden alınan kullanım ve adaptasyon izinleri gereklidir. Türkçe

formun kullanımı için, Ergül ve Bayk Temel (2007) çalışmasına atıf yapılması önerilir.

Ücret: Genellikle akademik araştırma amaçlı kullanımlarda ücret talep edilmez, ancak ticari veya kurumsal kullanımlar için yazarlarla iletişime geçilmesi gerekebilir.

Test Yılı: Türkçe formun geçerlik ve güvenirlik çalışması 2007 yılında yayımlanmıştır.

Kaynaklar

Ergül, ?. ve Bayk Temel, A. (2007). Maneviyat ve Manevi Bakım Dereceleme Ölçeği'nin Türkçe formunun geçerlik ve güvenirliği. *Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi* 23(1), 75-87.

Makalenin tam metnine Dergipark üzerinden erişim sağlanabilir: dergipark.ulakbim.gov.tr

Maneviyat ve Manevi Bakım Dereceleme Ölçeği Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

(Not: Kaynak içerikte ölçek maddeleri yer almamaktadır. Ölçek maddelerinin tam listesi için Ergül ve Bayk Temel (2007) makalesine başvurulmalıdır.)

Tipik bir manevi bakım ölçeği maddelerine örnekler (Makaleden alınmamıştır, yalnızca örnek amaçlıdır):

Hastaların yaşam amaçlarının sorgulamalarına yardımcı olabilirim.

Maneviyatın, hastanın iyileşme sürecini etkilediğine inanıyorum.

Hastaların manevi ihtiyaçlarının değerlendirilme için yeterli zaman ayırdığımı düşünüyorum.

Kendi manevi inançlarımın hastaya sunduğum bakımı etkilediğini düşünüyorum.

Hastaların inançları hakkında rahatça konuşabilmeleri için uygun bir ortam sağlıyorum.